



Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee
Lossi plats 1a
15165, Tallinn

Meie 02.05.2025 nr 4.2-3/1209-1

Muudatusettepanekud eelnõule 561 SE

Lugupeetud sotsiaalkomisjoni esimees

Esitame muudatusettepanekud Riigikogu menetluses olevale puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule 561 SE.

1. Palume täiendada eelnõu uute §-dega 4 ja 5 (muutes järgnevate paragrahvide numeratsiooni) ja sõnastada need järgmiselt:

„§ 4. Riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmine

Riikliku pensionikindlustuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7¹ täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega vanaduspensioniea 2027. aastaks, arvestades käesoleva seaduse enne 2025. aasta 1. novembrit kehtinud redaktsiooni alusel kehtestatud vanaduspensioniga 2027. aastaks.“;

2) paragrahvi 61²³ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui isikul tekkis õigus vanaduspensionile enne käesoleva seaduse 2021. aasta 1. jaanuari kehtinud redaktsiooni alusel ja tal on vähemalt 15-aastane Eestis omandatud pensionistaaž ning ta ei ole enne 2021. aasta 1. jaanuari taotlenud edasilükatud vanaduspension, on tal õigus üks kord valida, kas talle määratakse paindlik vanaduspension käesoleva seaduse 2021. aasta 1. jaanuaril jõustunud redaktsiooni alusel või edasilükatud vanaduspension enne 2021. aasta 1. jaanuari kehtinud redaktsiooni alusel.“;

3) seadust täiendatakse §-ga 61³¹ järgmises sõnastuses:

„§ 61³¹. Varem kehtinud vanaduspensioniea kohaldamine

Käesoleva seaduse § 9¹ lõigetes 1, 3 ja 4¹ ning § 11¹ lõikes 5 nimetatud vanaduspensionieana käsitatakse ka käesoleva seaduse kuni 2027. aasta 1. jaanuarini kehtinud redaktsiooni §-s 7 sätestatud vanaduspensioniga.“;

4) paragrahvi 68 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Käesoleva seaduse § 7¹ lõige 6¹ kehtib kuni 2026. aasta 31. detsembrini.“.

§ 5. Riikliku pensionikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmine

Riikliku pensionikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduses (RT I, 19.12.2020, 1) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 punkt 12 jäetakse välja;

2) paragrahvi 6 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „punktid 2, 5 ja 12“ tekstiosaga „punktid 2 ja 5“.

Selgitus:

Paragrahvi 4 punktid 1 ja 4:

Riigikogu võttis 19.03.2025. a vastu [perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse](#), mille § 9 punktiga 4 muudeti riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) § 7¹ lõikes 6 sätestatud määruse andjat (Vabariigi Valitsus (VV) asendati ministriga). Muudatus jõustub 1.11.2025. a. RPKS § 7¹ lõike 6 alusel kehtestatakse vanaduspensioniaiga igaks aastaks kaks aastat ette. VV on seni kehtestanud viidatud sätte alusel 2027. a vanaduspensioniea ([2027. aasta vanaduspensioniea kehtestamine](#)). Haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 1 kohaselt kehtib määrus kuni volitusnormi kehtetuks tunnistamiseni. Antud juhul muutub senine volitusnorm kehtetuks, kuna VV-lt läheb määruse andmise pädevus üle ministrile. See tähendab, et alates 1.01.2025. a on 2027. a vanaduspensioniaiga kehtestav määrus kehtetu ja vastav märge on tehtud ka [Riigi Teatajas](#).

RPKS § 7¹ lõike 6 kohaselt tuleb vanaduspensioniaiga kehtestada kaks aastat varem. Ministrile läheb vanaduspensioniea kehtestamise pädevus üle alates 1.11.2025. a, seega ei saa minister kehtestada 2027. a vanaduspensioniaiga kaks aastat varem nagu seadus nõuab. Selleks, et igal hetkel oleks vanaduspensioniaiga kaks aastat ette teada, täiendatakse RPKS §-i 7¹ lõikega 6¹ ja sätestatakse, et 2027. aasta vanaduspensioniea kehtestab minister – samast ajast kui muudetakse volitusnormi (ministri määrus jõustuks 1.11.2025. a koos volitusnormi muudatusega). Minister peab täienduse kohaselt võtma vanaduspensioniea kehtestamisel arvesse VV poolt 2027. aastaks kehtestatud vanaduspensioniaiga. See tagab, et minister kehtestab uuesti sama ea. Nii on kokkuvõttes 2027. a vanaduspensioniaiga kaks aastat varem teada ja isikute õigused on tagatud. Muudatus jõustub 1.11.2025. a.

[Riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) (RT I, 03.01.2019, 1) § 1 punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks RPKS § 7¹ lõiked 3–9 (jõustub 1.01.2027), kuid see ei tähenda automaatselt hiljem sättesse lisatava lõike 6¹ kehtetuks tunnistamist. Seetõttu täiendatakse RPKS-i sättega, mille kohaselt kehtib lisatav lõige 6¹ kuni sama ajani ehk kuni 31.12.2026. a. See tähendab, et alates 1.01.2027. a on kehtetud nii RPKS § 7¹ lõige 6 kui ka lõige 6¹. Vanaduspensioniea kehtestamise volitusnorm liigub alates 1.01.2027. a RPKS § 7 lõikesse 7. Selleks, et enne seda kehtestatud vanaduspensioniead jääksid kehtima, muudetakse 1. jaanuariks 2027. a määruks volitusnormi. See tagab, et varasemad pensioniead jäävad ministri määruksesse alles ja on olnud ette teada kaks aastat nagu nõuab ka alates 1.01.2027. a kehtima hakkav [RPKS § 7 lg 7](#). Muudatus jõustub 1.11.2025. a.

Paragrahvi 4 punkt 2 ja § 5:

Teeme ettepaneku RPKS § 61²³ muutmiseks. RPKSi täiendati viidatud sättega 12.12.2018. a vastuvõetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) § 1 punktiga 34, mis jõustus 1.01.2021. a. Hilisemad muudatused on tehtud 8.12.2020 vastuvõetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse ja teiste seaduste](#)

[muutmise seaduse](#) § 1 punktidega 11 (jõust 1.01.2024. a) ja 12 (jõust 1.01.2027. a) ning § 2 punktiga 5 (jõust 1.01.2021. a).

RPKS § 61²³ kehtestamise mõte oli kohaldada sätet isikule, kes oli enne 1.01.2021. a jõudnud vanaduspensioniiikka, aga ei olnud veel pensioni taotlenud ning soovis kunagi tulevikus taotleda edasilükatud vanaduspensionit. Selle sättega jäeti talle alles valik taotleda varem kehtinud RPKSi redaktsiooni alusel edasilükatud vanaduspensionit. Seega ei ole olnud vajalikud selles sättes tehtud viite muudatused erinevatele RPKSi vanaduspensioniea kehtestamise alustele, sest silmas on siin peetud üksnes isikuid, kes olid juba vanaduspensionieas enne 1.01.2021. a. Ehk nende vanaduspensioniiiga on sätestatud kuni 1.01.2027. a kehtiva RPKS redaktsiooni §-s 7. Kuna rakendussäte lisati RPKSi alates 1.01.2021. a, on kohane viidata enne seda kuupäeva kehtinud RPKSi redaktsioonile.

Samuti on vaja eelpooltoodust tulenevalt muuta 8.12.2020. a vastuvõetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadust](#) ja jätta sealt välja muudatus, mis muudaks RPKS §-i 61²³ alates 1.01.2027. a ehk § 1 punkt 12 (sellega seoses tuleb muuta ka jõustumissätet). Muudatused jõustuvad üldises korras.

Paragrahvi 4 punkt 3:

12.12.2018. a vastuvõetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) § 1 punktiga 4 muudetakse alates 1.01.2027. a RPKS § 7 sõnastust ja selles ei ole enam viidet vanaduspensionieale, mis kehtis enne 2027. a, vaid üksnes uutele vanaduspensioniiigadele, mis on kehtestatud igaks aastaks kaks aastat varem. Alates 1.01.2027. a jõustuva RPKSi redaktsiooni kohaselt viidatakse selles üldiselt vanaduspensionieale, kuid ka täpsemalt RPKS § 7 lõike 7 alusel kehtestatud vanaduspensionieale.

Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada RPKSi §-ga 61³¹, mille kohaselt käsitatakse vanaduspensionieana ka enne 1.01.2027. a kehtinud vanaduspensioniiiga. Oluline on see paindliku pensioni sätete kohaldamisel olukorras, kus isik soovib paindlikku pensioni taotleda pärast pensioniiiga – siis võib juhtuda, et tema pensioniiiga ei ole kehtestatud RPKS § 7 lõike 7 alusel, vaid see oli sätestatud varasemas RPKSi redaktsiooni §-s 7. Näiteks on 2025. a vanaduspensioniiiga 64 aastat ja 9 kuud. Kui isik, kes sai 2025. a 64 a ja 9-kuuseks, taotleb paindlikku pensioni alles 2028. a, siis on oluline, et ka talle kohalduks RPKS § 9¹ lõiked 1, 3 ja 4¹ ning samuti § 11¹ lõige 5. Muudatus jõustub 1.01.2027. a.

2. Palume jätta välja eelnõust § 4 punkt 21 (uue numeratsiooniga § 6 punkt 22), muutes järjnevate punktide numeratsiooni.

Selgitus: Eelnõust jäetakse välja sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) muudatus, millega nähakse ette SHS § 76 lõike 3 kehtetuks tunnistamine. Tegemist on sättega, mille kohaselt võib Sotsiaalkindlustusamet erihoolekandeteenuse järjekorda panna vähemalt 16-aastase teenust saama õigustatud isiku juhul, kui tema toetusvajaduse hindamisel on tuvastatud erihoolekandeteenuse vajadus. Eelnõus oli kavandatud tunnistada vastav säte kehtetuks, kuna erihoolekandeteenusele saab inimese suunata alles täisealiseks saamisest ja teenusevajaduse objektiivseks hindamiseks on olulised töövõime hindamise andmed. Lisaks näitab statistika, et 16-aastaselt järjekorda pandud isikud ei võta täisealiseks saades teenuskohta vastu kui neile seda pakutakse, mis võib kaasa tuua uue teenusvajaduse hindamise (inimene on pikalt teenuse järjekorras). Muudatusega säilib siiski võimalus, et Sotsiaalkindlustusamet saab erihoolekandeteenuse järjekorda panna vähemalt 16-aastase isiku, kui toetusvajaduse hindamise tulemusel on tuvastatud erihoolekandeteenuse vajadus. Sellega arvestatakse Eesti Puuetega Inimeste Koja ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekuga, et ka 16–17-aastaselt lapsel oleks jätkuvalt võimalik end teenuse järjekorda panna varem kui kolm kuud enne 18-aastaseks saamist nagu algselt planeeritud. Edaspidi ei ole võimalik kasutada 16–17-aastaste teenusevajaduse hindamiseks enam Eesti Töötukassa eksperdiarvamust, sest töövõimet hinnatakse alates 18-aastaseks saamisest. Alla 18-aastase

isiku erihoolekandeteenuse järjekorda võtmine eeldab seetõttu Sotsiaalkindlustusameti tööprotsesside ümberkorraldamist ja lisatööd, et tagada hindamiste kvaliteet tänasega samal tasemel. Edaspidi peab Sotsiaalkindlustusamet kvaliteetse hindamise tagamiseks koguma täiendavat taustainfot, milleks võib olla puude tuvastamise eksperdiarvamus, kohaliku omavalitsuse juhtumiplaan ning lisainformatsioon haridusvaldkonnast. Muudatuse eesmärk on pakkuda erivajadusega laste peredele kindlustunnet, et lapse teenusevajadus hinnatakse ja vajadusel võetakse järjekorda juba enne 18-aastaseks saamist. Endiselt on võimalik kolm kuud enne 18. sünnipäeva hinnata töövõimet Eesti Töötukassas, mis on eelduseks teatud teenustele suunamiseks (nt ööpäevaringne erihoooldusteenus, päeva- ja nädalahoiuteenus ja töötamise toetamise teenus). Kuid nende teenuste järjekorda saab Sotsiaalkindlustusamet lisada inimese juba enne töövõime hindamist ja teenusele suunamisel kontrollib Sotsiaalkindlustusamet üle, kas õigustatus nimetatud teenustele on olemas. Kuigi 16-aastaseks saamine ei tähenda edaspidi enam tööealiseks saamist, mis varem oli aluseks erihoolekandeteenuse järjekorda panemisele, soovib sihtgrupp siiski, et see võimalus jääks just alates 16. eluaastast nagu see ka praegu on.

3. Seoses punktides 1 ja 2 esitatud muudatustega palume muuta ka eelnõu §-s 9 (uue numeratsiooniga § 11) esitatud seaduse jõustumise paragrahvi sõnastust ning sõnastada see järgmiselt:

„§ 11. Seaduse jõustumine

- (1) Käesoleva seaduse § 6 punkt 20 jõustub 2025. aasta 1. juulil.
- (2) Käesoleva seaduse § 6 punktid 1 ja 5–11 jõustuvad 2025. aasta 1. septembril.
- (3) Käesoleva seaduse § 4 punktid 1 ja 4 jõustuvad 2025. aasta 1. novembril.
- (4) Käesoleva seaduse § 4 punkt 3 jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.
- (5) Käesoleva seaduse § 1 punktid 1 ja 4, §-d 2 ja 3, § 6 punktid 14, 17 ja 25, § 9 punktid 1 ja 4 ning § 10 jõustuvad 2027. aasta 1. veebruaril.“

Selgitus: Kuna eelnõu täiendatakse uute §-dega 4 ja 5 ning eelnõust jäetakse välja § 6 punktis 22 esitatud muudatus, siis on vaja täiendada seaduse jõustumissätteid ja muuta ka viiteid jõustumissätetes. Lisatava § 4 punktid 1 ja 4 jõustuvad 1.11.2025, § 4 punkt 2 ja lisatav § 5 jõustuvad üldises korras ning § 4 punkt 3 jõustub 1.01.2027. Jõustumissätete muudatuste puhul on arvestatud ka Sotsiaalministeeriumi 12.02.2025 esitatud muudatusettepanekuga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Kadri Mets
Kadri.Mets@sm.ee